

90 anys del Casal Català de Brussel·les, Jordi Bohigas n'ha recollit la història

written by Mercè Feliu | 6 de desembre de 2020

Jordi Bohigas i Maynegre (Girona, 1978), és doctor en història per la Universitat de Girona (2011) amb una tesi sobre les relacions entre la ciència i l'Església a la Catalunya contemporània. És autor de diversos llibres sobre la guerra del francès a les comarques gironines. Posteriorment, ha escrit obres sobre la Guerra Civil i la Segona República també en l'àmbit local gironí: "Entre dictadures. Llagostera, 1923-1943" (beques Esteve Fa Tolsanas 2011 i 2012), "Guerra i revolució a Castell-Platja d'Aro (1936-1937)" (II premi Jordi Comas 2013 de Recerca local de l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro) i la biografia del qui fou ambaixador republicà a Bèlgica, "Salvador Albert. Literat i polític republicà al servei del país dels taps" (beca d'estudi President Irla 2015). El darrer llibre que ha escrit és "Catalunya a Bèlgica. Història del Casal Català de Brussel·les (1930-2020)" (beca de recerca històrica Terra d'Ateneus, 2019).

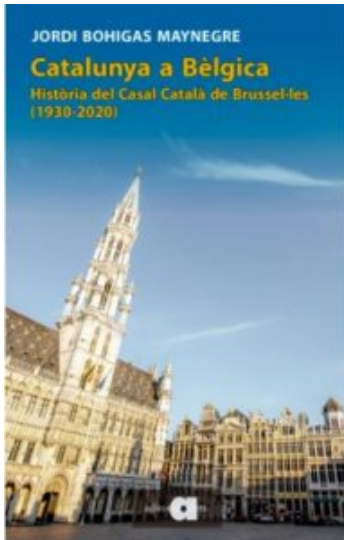
En Jordi Bohigas acaba de publicar el llibre *Catalunya a Bèlgica. Història del Casal Català de Brussel·les (1930-2020)*, avui justament, 6 de desembre, fa 90 anys de la fundació del Casal.

Bon dia, Jordi, en el llibre fas el perfil històric del [Casal Català de Brussel·les](#) des de la seva fundació fins a l'actualitat. Hi expliques les tensions polítiques que s'hi van viure així com l'evolució dels interessos de la immigració i la relació amb la metròpoli. D'on sorgeix la idea d'escriure el llibre? Quines han estat les teves fonts documentals?

La idea, cal dir, no va ser meua. Un bon dia, fa cosa de dos anys, la llavors presidenta del Casal Català de la capital belga va contactar amb mi a través de trucada telefònica. El Consell del Casal volia escriure un llibre d'història per commemorar el 90è aniversari de la fundació i havien pensat en mi. De fet, no feia gaire que havia publicat i s'havia presentat a Brussel·les el meu llibre biografia de Salvador Albert, un polític republicà empordanès que havia estat ambaixador d'Espanya al regne dels belgues durant la II República. Em vaig sentir honorat i la recerca suposava per mi un repte, des de la desconexió del que significaven els casals catalans a l'exterior i, en concret, el de Brussel·les. Així, doncs, vaig acceptar. El Casal sempre s'ha mostrat disposat a ajudar-me, m'ha obert el seu arxiu i diferents socis m'han aportat informacions valuoses així com contactes que he pogut entrevistar, alguns d'ells, socis jubilats residents ja a Catalunya. Dos d'ells, vull esmentar Paco Gambús i Jaume Socias, s'han mort en el curs d'aquesta investigació. També he tirat bastant d'hemeroteca.

Què en destacades de la tasca del Casal Català de Brussel·les?

Ha estat una entitat amb els seus alts i baixos, però sempre ha intentat mantenir vives les seves constants vitals: les principals celebracions que permetien als seus socis recordar la seva pàtria: castanyades, calçotades, revetlles, Nadal, etc. I els cursos de català. A partir d'aquí, hi ha hagut èpoques de més i de menys, des de la participació a la Fira de Llengües de Brussel·les, els anys vuitanta, fins a la més recent celebració de l'Any Ramon Llull o bé la Setmana Catalana (actualment Cultura), que celebren cada any, passant per la coorganització de l'Aplec Internacional de la Sardana i grups folklòrics de l'estiu de 1992. Tot això intento que quedi reflectit al llibre.

Portada del llibre «Catalunya a Bèlgica. Història del Casal Català de Brussel·les (1930-2020)», de Jordi Bohigas i publicat per l'editorial Afers.

El Casal Català de Brussel·les fou fundat sota la protecció de Francesc Macià. Per què Brussel·les acull Macià el 1927 i per què de nou Flandes acull el president Puigdemont a l'exili?

Brussel·les acull el president Macià, juntament amb els seus combatents extradits pel complot fallit de Prats de Molló, perquè en aquell moment hi havia un polític socialista Émile Vandervele, com a ministre d'exteriors, que també va ser president de la Internacional Socialista. Bèlgica té fama d'haver estat un país favorable a acollir exiliats, revolucionaris i gent perseguida pels seus governs. Suposo que degut a la neutralitat política que va ser condició del seu naixement, ara fa 190 anys. Per exemple, ja els anys quaranta del segle XIX hi va viure Karl Marx, uns anys després hi va fer estades el general Prim i, abans de Macià, hi havien anat

a parar alguns dels exiliats arran de les represàlies generades per la Setmana Tràgica. El més conegut de tots és Jaume Mir, que després va ser espia a favor dels aliats durant l'ocupació alemanya de 1914 a 1918 i va ser condecorat amb la màxima distinció pel rei Albert I. Durant la segona ocupació alemanya, el 1943, desaparegué misteriosament. El fet que el president Puigdemont hagi escollit Bèlgica pel seu exili es deu a raons a bastament explicades en la premsa i no sé si també, en els seus llibres, i no em toca a mi a explicar-ho. Sí que sé que el Casal, a través d'alguns dels seus socis destacats, va tenir alguna actuació a l'hora de preparar-ne l'acollida. També sé que socis del Casal van estar entre els fundadors de la primera sectorial a l'estranger de l'Assemblea Nacional Catalana. Concretament, l'any 2012.

Quin penses que pot ser el paper en la internacionalització del procés independentista català dels casals que hi ha arreu del món?

Als casals en si, com a tals, no els toca fer política, en el sentit de mullar-se en una opció política concreta. Són més o menys transversals. Per exemple el Casal brussel·lès ha mantingut una neutralitat escrupolosa en aquest viatge. La seva funció és i ha de ser una altra. Fer país en majúscules. Altra cosa és que, a títol individual, els seus representants o socis facin actuacions en algun sentit o altre. El que puc dir és que el Casal de Brussel·les, encara que indirectament, ha estat catalitzador d'iniciatives patriòtiques i, sobretot, un instrument de conscienciació nacional molt forta entre els seus membres. Pensa que els anys setanta i noranta, sobretot, la direcció estava molt escorada vers el socialisme. Crec que el plet català està ja prou internacionalitzat. El que cal és més determinació en els líders.

Quina és la situació dels casals catalans al món?

D'entrada, cal dir que un casal català és un reflex, més o menys institucionalitzat, d'una comunitat catalana resident que hi és prèvia i que adopta, també, altres formes de

sociabilitat. Aquestes comunitats a la diàspora es ressenten, òbviament, de la feble demografia catalana, per bé que molts catalans es veuen obligats a emigrar, malauradament, per guanyar-se millor la vida. Molts catalans que han emigrat no han anat només a les destinacions tradicionals, s'han dispersat molt. Tinc notícies que amb la recent emigració catalana s'han revitalitzat alguns casals, per exemple a Alemanya o al Japó, però costa que puguin aconseguir una seu física per trobar-se. Les noves formes de sociabilitat no afavoreixen els grans casals tradicionals com els d'Amèrica, molt influïts llavors pels homes de negocis. Un grup de Facebook pot convertir-se en un casal. Quan adopten una mínima estructura organitzativa, reben un cert ajut de la Generalitat, a través de l'institut Ramon Llull, per muntar activitats culturals. També el fet d'existir una Delegació permanent de la Generalitat afavoreix tenir un cert espai propi. Però això no és l'habitual. Seria interessant conèixer quants Casals a l'exterior gaudeixen avui d'una seu física, pagada per ells. Tot això, especialment la rica història dels Casals europeus, encara està per fer. Què en sabem de la història del Casal Catalunya de París?

Cap a quines noves formes creus que evolucionaran els casals en el futur?

Se'n crearan de nous i altres desapareixeran, per manca d'immigrants catalans, però els grans casals a l'estil dels americans dubto que es tornin a repetir, si més no si la situació de Catalunya no canvia. Les segones i terceres generacions tendeixen a desvincular-se'n. És llei de vida. Ara esperem que algun dia es puguin obrir realment ambaixades de Catalunya a l'exterior, i hi hagi diners de veritat per recolzar les comunitats. La independència no ha de ser el final de res, al contrari, ha de ser el començament d'una nova projecció.